

تحلیلی بر چیستی، ابعاد و الزامات «ایران قوی»
از نظرگاه رهبر فرزانه انقلاب اسلامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بروقوی شو اگر راحت جهان طلبی

تحلیلی بر چیستی، ابعاد و الزامات «ایران قوی»
از نظرگاه رهبر فرزانه انقلاب اسلامی

مرکز مطالعات راهبردی خبرگزاری تسنیم

عنوان تک نگاشت:

بروقوی شواگر راحت جهان طلبی

تحلیلی بر چیستی، ابعاد و الزامات «ایران قوی»
از نظرگاه رهبر فرزانه انقلاب اسلامی

تاریخ گزارش:

مردادماه ۱۴۰۴

یافته‌های اساسی

➤ چیستی ایران قوی

- ♦ تعریف راهبردی: ایران قوی به معنای کشوری مقتدر در همه ابعاد (سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، علمی، دفاعی) است که توان دفاع از حقوق خود و پیش‌روی در مسیر تمدن‌سازی را دارد.
- ♦ منطق واقع‌گرایانه: در جهانی مادی‌محور، تنها ملل قوی از زورگویی مصون‌اند. ضعیف بودن مساوی است با تهدیدپذیری و تحقیر.

➤ دو جنبه راهبردی ایران قوی

- ♦ جنبه سلبی (بازدارندگی): جلوگیری از تجاوز دشمنان.
- ♦ جنبه ایجابی (پیشرفت‌محور): موتور محرکه پیشرفت و تمدن‌سازی.

➤ مبنای قرآنی و دینی

- آیهی «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ» مبنای دینی راهبرد ایران قوی است.
- ♦ ایران قوی یک پروژه ملی، انقلابی و دینی است که نیازمند هم‌افزایی دولت، ملت و نخبگان است.

🏛️ سیمای ایران قوی و ابعاد کلیدی آن

با تحلیل بیانات رهبر انقلاب می توان دریافت ایشان شش بُعد اصلی برای ایران قوی برشمرده اند:

الف) بنیادهای هویتی

- ✦ ایمان دینی، هویت انقلابی، سبک زندگی اسلامی
- ✦ قدرت نرم و سرمایه اجتماعی کشور

ب) انسجام ملی

- ✦ وحدت آحاد مردم، انتخابات پرشور، مشارکت عمومی
- ✦ مظهر اقتدار اجتماعی و پشتوانه‌ی مردمی نظام

پ) پیشران‌های توانمندساز

- ✦ اقتصاد مقاومتی، پیشرفت علمی، جوانان نخبه و مؤمن
- ✦ عناصر قدرت‌ساز برای توسعه پایدار

ت) سپرهای بازدارنده

- ✦ قدرت دفاعی و امنیت داخلی، هوشمندی در برابر جنگ ترکیبی
- ✦ بازدارندگی فعال، مقابله با تهدیدات ترکیبی و رسانه‌ای

ث) سازه‌های حکمرانی

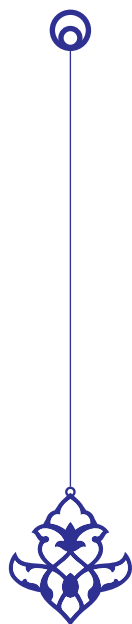
- ✦ حکمرانی کارآمد و عدالت‌محور
- ✦ فسادستیزی، شفافیت، پاسخ‌گویی
- ✦ تقویت سرمایه اجتماعی از طریق عملکرد صحیح

ج) میدان‌داری جهانی

- ✦ عمق راهبردی منطقه‌ای، دیپلماسی عزتمندانه، صدور الگوی مقاومت
- ✦ اقتدار نرم و اثرگذاری بین‌المللی جمهوری اسلامی

الزامات تحقق ایران قوی

محور	گزاره کلیدی	اقدامات کلیدی
انسجام ملی	وحدت ملی، پیش شرط قدرت	پرهیز از دوقطبی سازی، مشارکت سیاسی فعال
سرمایه انسانی مؤمن و انقلابی	ایمان و خودباوری، پایه تحول	تربیت جوان انقلابی، حمایت از نخبگان
کارآمدی حکمرانی	پاسخ‌گویی و جهاد مدیریتی	فسادستیزی، ارتقای نظام اداری و نظارتی
اقتصاد مقاوم و مولد	تولید داخلی، استقلال اقتصادی	اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، حمایت از تولیدکننده داخلی
پیشرفت علمی پایدار	علم ابزار اقتدار راهبردی	تقویت دانشگاه‌ها، شرکت‌های دانش بنیان، مقابله با فرار مغزها
امنیت پایدار	امنیت بستر پیشرفت است	تقویت بنیه دفاعی، هوشیاری در برابر جنگ نرم
دیپلماسی منطقه محور	سیاست خارجی عزت مدار	ارتباط با همسایگان و قدرت‌های مستقل، حضور مؤثر در ائتلاف‌های منطقه‌ای
بهره‌برداری از موقعیت ژئوپلتیکی	ایران چهارراه ژئوپلتیک	توسعه مناطق مرزی، دیپلماسی اقتصادی فعال

مقدمه

یکی از مفاهیم مهم و پرتکراری که رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت الله خامنه‌ای، در سال‌های اخیر مورد تأکید قرار داده‌اند، کلیدواژه «ایران قوی»^۱ است. از دیدگاه ایشان، مسیر پیشرفت و عزت ملت ایران در گرو قوی شدن کشور در همه‌ی عرصه‌هاست. این مهم در آرای رهبر انقلاب از نگاه واقع‌گرایانه ایشان نشأت می‌گیرد. ایشان بسیار واقع‌گرایانه منطق حاکم بر جهان را درک می‌کنند به همین خاطر است که تصریح دارند که ملت ایران باید خود را قوی کند، چرا که در دنیایی که ضعیف‌ها مورد زورگویی قرار می‌گیرند، تنها راه جلوگیری از فشار و تعرض دشمنان، قدرتمند شدن همه‌جانبه است.

در نظرگاه ولی فقیه مفهوم «ایران قوی» صرفاً یک شعار نیست، بلکه راهبردی مبتنی بر منطق عقلانی و الهام‌گرفته از تعالیم اسلامی است. به فرموده‌ی ایشان، قرآن کریم ملت‌ها را فرامی‌خواند که تا حد توان، قوت و قدرت خود را افزایش دهند: «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ»^۲؛ یعنی هر آنچه می‌توانید نیرو و توان فراهم کنید بر همین اساس، رهبر انقلاب تأکید دارند که

۱. برای اطلاعات بیشتر رجوع شود به فیش‌های کلیدواژه «ایران قوی» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر معظم انقلاب:
<http://farsi.khamenei.ir/newspart-index-old?tid=26039120282#>

۲. برای اطلاعات بیشتر رجوع شود به فیش‌های آیه «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر معظم انقلاب:
<https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?sid=8&npt=7&aya=60>

قوی شدن کشور یکی از اهداف اساسی نظام اسلامی و برگرفته از خطوط اصلی نسخه‌ی بعثت رسول مکرّم اسلام است و ابعاد گسترده‌ای را شامل می‌شود که به مراتب فراتر از صرف توان نظامی است.^۱

با وقوع جنگ ۱۲ روزه و حمله دشمن خارجی به ایران، ضرورت پرداختن به ایران قوی به عنوان سیاست راهبردی جمهوری اسلامی کاملاً ملموس است. تجربه‌ی چهار دهه ایستادگی ملت ایران در برابر فشارها و توطئه‌های بی‌وقفه‌ی بیگانگان نشان داده است که بدون اقتدار همه‌جانبه نمی‌توان استقلال، امنیت و پیشرفت کشور را تضمین کرد.

«ایران قوی» به مثابه کلان راهبرد حکمرانی آیت الله خامنه‌ای برای ایران در بیانات ایشان دارای دو جنبه‌ی مکمل است:

- ◀◀ جنبه‌ی بازدارنده (سلبی) که مانع طمع‌ورزی و زورگویی دشمنان می‌شود.
- ◀◀ جنبه‌ی سازنده (ایجابی) که زمینه‌ساز پیشتازی و ترقی کشور در عرصه‌های گوناگون است.

به بیان دیگر، قوی شدن ایران از یک سو سپری در برابر تهدیدات خارجی و فشار بدخواهان است و از سوی دیگر موتور محرکه‌ای برای ساختن آینده‌ای درخشان و تمدنی پیشرفته به شمار می‌آید. در این نوشتار بر اساس بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی، به سه پرسش اساسی درباره‌ی ایران قوی پاسخ خواهیم داد: نخست چیستی و مفهوم ایران قوی از منظر رهبر انقلاب، دوم سیمای ایران قوی و ابعاد و مؤلفه‌های آن در نگاه ایشان و سوم الزامات و راهکارهای تحقق ایران قوی. بدیهی است که فهم دیدگاه رهبر انقلاب درباره‌ی ایران قوی برای هر ایرانی دلسوز و حامی نظام اسلامی می‌تواند چشم‌اندازی امیدبخش از آینده‌ی کشور ترسیم کند و وظایف آحاد جامعه و مسئولان را در این مسیر روشن سازد.

چیستی ایران قوی از منظر رهبر انقلاب

«ایران قوی» در بیانات رهبر انقلاب به معنای کشوری است که در ابعاد مختلف به درجه‌ای از اقتدار و توانمندی رسیده باشد که بتواند از حقوق و منافع خود دفاع کند، در برابر فشار دشمنان تسلیم نشود و مسیر پیشرفت را هموار سازد. به تعبیر آیت‌الله خامنه‌ای، «اگر ملّتی قوی نباشد و ضعیف باشد، زور خواهد شرفت، به او زور می‌گویند؛ اگر ملّتی قوی نباشد، باج‌گیران عالم از او باج می‌گیرند، از او باج می‌خواهند؛ اگر بتوانند به او اهانت می‌کنند؛ اگر بتوانند زیر پا او را لگد می‌کنند. طبیعت دنیایی که با افکار مادی اداره می‌شود، همین است؛ هر که احساس قدرت بکند، نسبت به کسانی که در آنها احساس ضعف می‌کند، زورگویی خواهد کرد؛ چه نسبت به فرد، چه نسبت به ملّت. شاعر معروف می‌گوید:

مرگ برای ضعیف امر طبیعی است
هر قوی اوّل ضعیف گشت و سپس مرد

می‌گوید مرغ پخته را آوردند در برابر آن کسی که گوشت مرغ و گوشت حیوانی نمی‌خورد، نگاه کرد: «اشک تحسّر ز هر دو دیده بیفشرد»؛ به این مرغی که جلوییش گذاشته بودند، گفت:

گفت [به مرغ] از چه شیرش رزه نگشتی
تا نتواند کست به مسلخ آورد

اگر تو از خودت می‌توانستی دفاع کنی و در خودت قدرتی می‌داشتی، جرأت نمی‌کردند این جور سر تو را بزنند. من نه آن شاعر را قبول دارم، نه ابوالعلائی معرّی را که از قول او این حرف گفته شده است؛ اما این را قبول دارم که مرگ در دنیایی که بر اساس افکار مادی اداره می‌شود، برای ضعیف امر طبیعی است؛ این را قبول دارم. اگر یک ملّتی به خود نیاید، خود را قوی نکند، دیگران به او زور می‌گویند.^۱

بنابراین در نگاه ایشان، قوی شدن یک انتخاب اختیاری صرف نیست بلکه

یک ضرورت برای بقای عزتمندانه در دنیای کنونی است. کشوری که ضعیف بماند، طبیعتاً آماج زورگویی قدرت‌های مستکبر قرار خواهد گرفت؛ در مقابل، کشوری که مقتدر باشد می‌تواند دشمن را از طمع‌ورزی و تجاوز بازدارد. رهبر انقلاب تأکید دارند که قدرت‌یابی ایران مفهومی توسعه‌طلبی یا تعدی به دیگران نیست، بلکه بازدارندگی و مصون‌سازی کشور است. ایشان با استناد به آیه قرآن، بازدارندگی را یک اصل اسلامی می‌دانند و می‌فرمایند خداوند متعال دستور داده تا حدی قوی شویم که دشمنان از نزدیک شدن به ما بیمناک شوند.^۱ این بازدارندگی همان جنبه‌ی سلبی ایران قوی است که موجب می‌شود دشمن جرأت تهدید و فشار نداشته باشد. به بیان ایشان: «هرچه ما ضعیف بشویم، تهاجم و فشار دشمنان ما بیشتر خواهد شد. اگر می‌خواهید جلوی فشار دشمن گرفته بشود، باید قوی بشویم.»^۲

در واقع، رابطه‌ی معکوسی میان ضعف و تهاجم دشمن وجود دارد؛ هر میزان ضعف نشان دهیم، دشمن برای اعمال فشار گستاخ‌تر می‌شود و تنها راه خنثی کردن این روند، نمایش اقتدار و تقویت بنیه‌ی کشور است. اما ایران قوی تنها برای دفع تهدید نیست، بلکه ظرفیتی برای دستیابی به قله‌های پیشرفت و ایفای نقش الهام‌بخش در جهان اسلام و جامعه‌ی بین‌الملل نیز به شمار می‌رود. رهبر انقلاب تصریح می‌کنند که اگر جامعه و نظام اسلامی به حد کافی قوی شود، ایران می‌تواند به یک کشور پیشتاز و مترقی تبدیل گردد.^۳

این همان جنبه‌ی ایجابی ایران قوی است که فراتر از صرف امنیت و استقلال، به ساختن آینده‌ای روشن برای ملت می‌اندیشد. از منظر ایشان، قوت ملی زمینه‌ساز حیات طیبه‌ی یک ملت است؛ ملتی که قوی شد، هم از تهدیدات مصون می‌ماند و هم قادر خواهد بود در مسابقه‌ی علمی، اقتصادی و فرهنگی جهان جایگاه شایسته‌ای کسب کند. چنان‌که در بیان ایشان آمده

۱. بیانات در تاریخ ۱۳۹۶/۲/۲۰

۲. بیانات در تاریخ ۱۴۰۲/۱/۱۵

۳. بیانات در تاریخ ۱۴۰۳/۸/۶

است: «ملت ایران قوی است، ملت ایران در حال پیشرفت است، ملت ایران قادر بر رفع عیوب خود است، قادر به ایجاد تحوّل است.»^۱

این سخن، هم بیانگر اعتماد رهبر انقلاب به ظرفیت‌های ملت ایران است و هم حاوی این پیام که یک ایران قدرتمند می‌تواند کاستی‌های خویش را جبران کرده و تحولات بزرگی رقم بزند. بنابراین، در پاسخ به چیستی ایران قوی می‌توان گفت از دیدگاه رهبر معظم انقلاب، ایران قوی یعنی ایران برخوردار از اقتدار ملی همه‌جانبه که محصول استحکام درونی کشور است. این اقتدار همه‌جانبه مؤلفه‌های متعددی را در بر می‌گیرد که در بخش بعدی به تفصیل به آن‌ها خواهیم پرداخت. اما پیش از آن خلاصه‌ای این دیدگاه را می‌توان چنین بیان کرد: ایران قوی کشوری است مستقل، آزاد، مقتدر و با عزّت که به برکت ایمان و پایداری ملت خود توانسته است در برابر فشارهای چند ده‌ساله‌ی دشمنان بایستد و ضمن خنثی کردن توطئه‌ها، مسیر پیشرفت علمی و اجتماعی را نیز هموار سازد. چنین ایرانی نه تنها زیر بار زور نمی‌رود، بلکه باتکیه بر توان داخلی خود آینده‌ای روشن را برای ملت رقم خواهد زد.

سیمای ایران قوی و ابعاد آن

سیمای یک ایران قوی در اندیشه‌ی رهبر انقلاب اسلامی، سیمای کشوری است که در تمامی پایه‌های قدرت ملی به سطح بالایی از توانمندی و ثبات دست یافته باشد. به تعبیر ایشان، قوّت و اقتدار ملی صرفاً در تجهیزات نظامی خلاصه نمی‌شود، بلکه «ابعاد قوّت، ابعاد وسیعی است» که حوزه‌های گوناگون را شامل می‌شود.^۲

بر همین اساس می‌توان، مهم‌ترین ابعاد و مؤلفه‌های ایران قوی را بر اساس بیانات رهبر معظم انقلاب به شرح زیر مورد توجه قرار داد:

«۱- ایمان و هویت انقلابی: اولین و شاید بنیادین‌ترین نقطه‌ی قوت ملت ایران از نظر رهبر انقلاب، بنیه‌ی درونی مستحکم نظام اسلامی و مردم ایران

۱. بیانات در تاریخ ۱۴۰۲/۱/۱.

۲. بیانات در تاریخ ۱۳۹۹/۱/۳.

است که ریشه در ایمان عمیق دینی و هویت انقلابی آنان دارد. ایشان بر این نظرند که، مردم ایران مردمی مؤمن، با عزّت نفس و با اعتماد به نفس هستند و حتی کسانی که در عمل ممکن است کاستی‌هایی داشته باشند، در عمق دل به خداوند، دین اسلام، قرآن و اهل بیت ایمان راسخ دارند.^۱ این ایمان و روحیه‌ی معنوی موجب شده است که ساخت درونی ملت ایران استحکام یابد و در برابر شدائد خم به ابرو نیاورد. نمود عینی این استحکام درونی را می‌توان در مقاومت حیرت‌انگیز ملت طی دهه‌های پس از انقلاب دید؛ ملت ایران در برابر سلسله‌ی طولانی خصومت‌ها، از کودتا و جنگ تحمیلی گرفته تا تحریم‌های فلج‌کننده و جنگ رسانه‌ای گسترده محکم ایستاد و به زانو در نیامد.^۲ چنین ایمانی که پشتوانه‌ی روحیه‌ی ایثار، شهادت‌طلبی و مقاومت است، سنگ بنای ایران قوی به شمار می‌رود. رهبر انقلاب همواره بر تقویت معنویت، اخلاق و هویت انقلابی نسل‌ها تأکید دارند.

« ۲- وحدت ملی و انسجام اجتماعی: یکی دیگر از مؤلفه‌های اساسی قدرت ایران از دیدگاه رهبر انقلاب، وحدت و همبستگی ملت است. ایشان وحدت را یک سیاست قرآنی می‌نامند و معتقدند پیوستگی مؤمنین با یکدیگر و با نظام اسلامی، زمینه‌ساز نزول نصرت الهی و عزت ملت خواهد شد. در نقطه‌ی مقابل، تفرقه و چنددستگی خواست دشمنان است تا صفوف مستحکم ملت را بشکنند. تجربه‌ی جمهوری اسلامی نشان داده هرگاه مردم و مسئولان با همدلی در صحنه بوده‌اند، کشور از گردنه‌های سخت عبور کرده است. رهبر انقلاب مشارکت عمومی و حضور مردم در صحنه‌های مختلف را از ارکان ایران قوی می‌شمارند. به عنوان نمونه، ایشان انتخابات را «مظهر قوّت ملی» دانسته و تأکید می‌کنند انتخابات پرشور یکی از ابزارهای مهم افزایش اقتدار کشور است که مشروعیت نظام را تقویت کرده و دشمن را مأیوس می‌سازد.^۳ بنابراین در سیمای ایران

۱. بیانات در تاریخ ۱۴۰۲/۱/۱

۲. بیانات در تاریخ ۱۴۰۲/۱/۱

۳. بیانات در تاریخ ۱۴۰۲/۱/۱۵

قوی، ملت همچون ید واحد در مسیر آرمان‌های انقلاب گام برمی‌دارند و انسجام ملی موجب می‌شود در برابر هر تهدیدی پیروز و سربلند باشند.^۱

۳- **استقلال سیاسی و اقتدار بین‌المللی:** ایران قوی کشوری است مستقل که بدون وابستگی به قدرت‌های بیگانه، بر سرنوشت خویش حاکم است. به برکت انقلاب اسلامی، ملت ایران پس از قرن‌ها سلطه‌ی بیگانگان توانست استقلال و آزادی خود را به دست آورد و این دستاورد بزرگ، پایه‌ی اقتدار ملی است. رهبر انقلاب همواره بر حفظ استقلال سیاسی تأکید کرده و آن را شرط لازم برای قوت سیاسی کشور می‌دانند. استقلال به معنای عدم تبعیت از اراده‌ی قدرت‌های سلطه‌گر و تصمیم‌گیری بر اساس منافع و ارزش‌های ملی است. در چهره‌ی ایران قوی، کشور ما یک بازیگر تأثیرگذار منطقه‌ای و دارای منطق قوی در مسائل جهانی است. امروز جمهوری اسلامی علی‌رغم میل دشمنان، به اذعان دوست و دشمن، یک قدرت تأثیرگذار در معادلات غرب آسیا است و صدای مستقلی در مجامع بین‌المللی دارد. این اقتدار سیاسی نتیجه‌ی همان استقلال و ایستادگی بر اصول انقلابی است که امام خمینی (ره) بنیان نهاد و آیت‌الله خامنه‌ای آن را تداوم بخشیده است. همچنین اقتدار دیپلماسی و قدرت نرم ایران - از نفوذ گفتمان انقلاب اسلامی در میان ملت‌های دیگر گرفته تا حضور فعال در ائتلاف‌های منطقه‌ای - بخشی از سیمای یک ایران قوی در عرصه‌ی سیاست خارجی است.^۲

۴- **توان اقتصادی و مقاومت درونی:** از منظر رهبر انقلاب، اقتصاد قوی ستون فقرات یک کشور مقتدر است. آیت‌الله خامنه‌ای در بیاناتی تصریح کرده‌اند که عزت و امنیت و اقتدار ملی بدون داشتن یک اقتصاد قدرتمند محقق نخواهد شد.^۳ اقتصاد نیرومند هم به مفهوم رفاه مردم

۱. برای اطلاعات بیشتر رجوع شود به فیش‌های کلیدواژه «اتحاد ملی و انسجام اسلامی» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب: <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=988>

۲. برای اطلاعات بیشتر رجوع شود به فیش‌های کلیدواژه «استقلال» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر معظم انقلاب: <https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=1141>

۳. بیانات در تاریخ ۱۳۹۶/۱/۱

و عدالت اجتماعی در داخل کشور است و هم به معنای مقاوم بودن در برابر تکانه‌ها و فشارهای بیرونی. تجربه‌ی تحریم‌های ظالمانه نشان داد که نقاط ضعف اقتصادی می‌تواند ابزار دشمن برای ضربه زدن به ملت باشد. از این رو، رهبر انقلاب سیاست اقتصاد مقاومتی^۱ را به عنوان یک راهبرد اساسی مطرح کردند تا اقتصاد کشور در برابر شوک‌های خارجی آسیب‌ناپذیر گردد. اقتصاد مقاومتی مدنظر ایشان، اقتصادی درون‌زا و برون‌گرا است که ضمن تکیه بر ظرفیت‌های داخلی، از تعامل سازنده با دنیا برای رونق تولید و رشد فناوری بهره می‌برد. در سیمای ایران قوی، اقتصادی را می‌بینیم که با تولید ملی پررونق، اشتغال گسترده، نوآوری فناوریانه و مدیریت جهادی توانسته به خودکفایی و ثبات دست یابد. چنین اقتصادی پایه و ستون استقلال کشور است. به فرموده‌ی رهبر انقلاب تازمانی که از نظر اقتصادی به ثبات و خوداتکایی نرسیم، دشمنان از این ناحیه به ما ضربه خواهند زد. بنابراین تلاش برای تقویت اقتصاد، از حمایت از تولیدکنندگان داخلی و شرکت‌های دانش‌بنیان گرفته تا مبارزه با فساد و اسراف بخش جدایی‌ناپذیر از پروژه‌ی ایران قوی است.

۵- پیشرفت علمی و قدرت فناوری: علم و دانش یکی از ارکان اصلی

قدرت ملی در اندیشه‌ی آیت‌الله خامنه‌ای است. ایشان همواره حرکت پرشتاب علمی کشور پس از انقلاب را از نشانه‌های بارز اقتدار ایران دانسته‌اند.^۲ دستاوردهای علمی و فنی ایران در زمینه‌هایی چون فناوری هسته‌ای، هوافضا، نانو، زیست‌فناوری، صنایع دفاعی و پزشکی، جایگاه ایران را به رده‌های برتر جهانی رسانده است.^۳ رهبر انقلاب با افتخار اشاره می‌کنند که در برخی حوزه‌های علمی، ایران جزو پنج یا ده کشور نخست دنیا است و دانشمندان و جوانان ایرانی تحسین ناظران جهانی را

۱. برای اطلاعات بیشتر رجوع شود به فیش‌های کلیدواژه «اقتصاد مقاومتی» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر معظم انقلاب:

<https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=1932>

۲. برای اطلاعات بیشتر رجوع شود به فیش‌های کلیدواژه «پیشرفت علمی ایران» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر معظم انقلاب

<https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=1851>

۳. بیانات در تاریخ ۱۴۰۲/۱/۱

برانگیخته‌اند. این جهش علمی در حالی حاصل شده که دشمنان سعی داشتند با تحریم علمی و فناوری، ایران را از پیشرفت بازدارند. اما امروز توان علمی خود به مؤلفه‌ای بازدارنده بدل شده است؛ به اذعان دشمنان، ایران از لحاظ قدرت دفاعی و تسلیحاتی نیز به پیشرفت چشمگیری دست یافته که جرأت ماجراجویی نظامی را از بدخواهان سلب کرده است.

در سیمای ایران قوی، دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی به عنوان موتورهای تولید قدرت شناخته می‌شوند و کشور از یک اقتصاد منبع‌محور، به سمت یک اقتصاد دانش‌بنیان تغییر مسیر می‌دهد. همچنین نیروی انسانی متخصص و جوان، که سرمایه‌ی بی‌بدیل کشور است، نقشی کلیدی در این عرصه ایفا می‌کند. رهبر انقلاب بارها بر اهمیت پرورش نیروی جوان کارآمد تأکید کرده و حتی «حفظ اکثریت جمعیت جوان» را یکی از ابزارهای قدرت کشور شمرده‌اند.^۱ بدین معنا که داشتن جمعیت جوان، تحصیل کرده و با انگیزه، خود عامل مهمی برای شتاب پیشرفت علمی و نوآوری در کشور است.

«۶- توان دفاعی و امنیت پایدار: هرچند آیت‌الله خامنه‌ای تصریح دارند که قوّت ملی فقط به تجهیزات نظامی خلاصه نمی‌شود، اما در عین حال اذعان می‌کنند که تسلیحات پیشرفته و آمادگی دفاعی نیز جزو لوازم اقتدار یک ملت است.^۲»

ایران قوی در بُعد نظامی یعنی ایرانِ برخوردار از قدرت دفاعی بازدارنده که بتواند امنیت کشور را تأمین کند و دشمن را از خیال تجاوز منصرف سازد. سیاست دفاعی جمهوری اسلامی همواره مبتنی بر بازدارندگی فعال بوده است؛ توسعه‌ی صنایع موشکی، تقویت بنیه‌ی نیروهای مسلح و حضور منطقه‌ای مستشاری برای مبارزه با تروریسم از جمله اقداماتی است که تصویر یک ایران مقتدر در حوزه‌ی امنیت را ترسیم کرده است. رهبر انقلاب از پیشرفت‌های چشمگیر در بخش دفاعی به عنوان یکی از

۱. بیانات در تاریخ ۱۳۹۹/۱/۳

۲. بیانات در تاریخ ۱۳۹۳/۱/۱

نقاط قوت یاد کرده و خاطرنشان ساخته‌اند که حتی دشمنان برای ایجاد جنگ روانی، ناچار به اعتراف به پیشرفت دفاعی ایران هستند.^۱ ایشان تأکید دارند جمهوری اسلامی در عین پایبندی به دکترین عدم تهاجم، باید به مرحله‌ای از قدرت نظامی برسد که هیچ تهدیدی نتواند امنیت و تمامیت ارضی کشور را خدشه‌دار کند. امنیت پایدار، بستر لازم برای سایر پیشرفت‌هاست و لذا در سیمای ایران قوی، مردم در سایه‌ی چتر امن نیروهای مقتدر خود با آرامش خاطر به سازندگی کشور مشغول‌اند.

۷- کارآمدی نظام و مدیریت جهادی^۲: در نگاه رهبر انقلاب، پیشرفت

همه‌جانبه‌ی کشور مستلزم مدیریت قوی، انقلابی و کارآمد است.^۳ ایشان در سخنرانی نوروزی سال ۱۳۹۶ تصریح کردند که «مدیر قوی و اقتصاد قوی لازمه‌ی پیشرفت همه‌جانبه کشورند»^۴ مدیران کشور چه در سطح عالی و چه در عرصه‌ی میانی باید دارای روحیه‌ی جهادی، مردمی و فسادستیز باشند تا بتوانند از ظرفیت‌های فراوان ملت به خوبی بهره‌برداری کنند. اگر مدیریتی ضعیف، اشرافی یا منفعل بر بخش‌هایی حاکم شود، حرکت کشور کند شده و نارضایتی عمومی افزایش می‌یابد. از این رو، بخشی از چهره‌ی ایران قوی آن است که دستگاه حکمرانی آن پاسخگو، پرتلاش و مردمی باشد و پیوند مستحکمی میان مردم و مسئولان برقرار شود و کارآمدی مسئولین^۵ به منصف ظهور برسد. رهبر انقلاب مشارکت واقعی مردم در اداره‌ی کشور را نه فقط در انتخابات و راهپیمایی‌ها بلکه در عرصه‌ی تصمیم‌سازی و اجرا، عاملی برای افزایش سرمایه‌ی اجتماعی و اعتماد عمومی می‌دانند. در ایران قوی، دولت و ملت در یک جهت و در

۱. بیانات در تاریخ ۱۳۹۲/۷/۱۷

۲. برای اطلاعات بیشتر رجوع شود به فیش‌های کلیدواژه «مدیریت جهادی» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب:

<https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=5386>

۳. بیانات در تاریخ ۱۳۹۶/۱/۱

۴. همان

۵. برای اطلاعات بیشتر رجوع شود به فیش‌های کلیدواژه «کارآمدی مسئولین» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب:

<https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=26022>

کناریکدیگر حرکت می‌کنند و روحیه‌ی ما می‌توانیم که امام خمینی (ره) به ملت داد، در همه ارکان مدیریتی زنده است. نتیجه‌ی چنین وضعیتی، افزایش کارآمدی، کاهش فاصله‌ی حاکمان و مردم و بسیج عمومی ظرفیت‌ها برای ساختن کشور است.

آن‌چه ترسیم شد، شمایی کلی از ابعاد ایران قوی در اندیشه‌ی رهبر معظم انقلاب بود. خلاصه اینکه ایران قوی از نگاه ایشان کشوری است با ساخت درونی مستحکم که در حوزه‌های فرهنگی و معنوی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، علمی و امنیتی واجد عناصر قدرت ساز و بالنده است. چنین کشوری توان اعمال قدرت مشروع خود را در عرصه‌های مختلف دارد و در مسیر تحقق آرمان‌های بلند خویش (از جمله ایجاد تمدن نوین اسلامی) گام‌های استوار برمی‌دارد. البته تحقق عملی همه‌ی این ابعاد مستلزم مقدمات و الزاماتی است که در ادامه به آن می‌پردازیم.

ابعاد ایران قوی براساس بیانات حضرت‌آیت‌الله خامنه‌ای

الزامات و چگونگی تحقق ایران قوی

تبدیل شدن ایران به یک کشور قوی و پیشرفته، یک فرآیند تدریجی و پرچالش است که نیازمند عزم ملی، برنامه‌ریزی دقیق و عمل به مجموعه‌ای از الزامات می‌باشد. رهبر معظم انقلاب اسلامی در بیانات خود، راهکارها و بایدها و نبایدهای گوناگونی را برای دستیابی به ایران قوی ترسیم کرده‌اند. در این بخش، مهم‌ترین الزامات و چگونگی تحقق ایران قوی را براساس رهنمودهای ایشان مرور می‌کنیم:

۴ پرهیز از دو قطبی سازی های جعلی و وحدت شکن

اولین شرط قوی شدن ایران، حفظ همبستگی ملی و انسجام آحاد مردم حول محور نظام اسلامی است. آیت‌الله خامنه‌ای تأکید می‌کنند که وحدت و همدلی مؤمنان با یکدیگر سنت الهی برای عزت‌یابی جامعه است. در موقعیت پسا جنگ نیز این مهم از اهمیت بسیاری برخوردار است.

اگر ملت یکپارچه باشد، در برابر سخت‌ترین تهدیدها نیز پیروز خواهد شد و هیچ فتنه‌ی داخلی یا توطئه‌ی خارجی نمی‌تواند سد راهش شود. بر عکس، تفرقه و دو قطبی‌سازی جامعه بزرگ‌ترین لطمه را به قدرت ملی می‌زند. از این رو، رهبر انقلاب همواره نسبت به دسیسه‌های دشمن برای ایجاد اختلاف هشدار داده و همه‌ی جناح‌ها و اقوام را به اتحاد بر مدار اسلام و ایران فراخوانده‌اند. در مقام عمل، پرهیز از نزاع‌های تفرقه افکنانه‌ی سیاسی، تقویت همبستگی بین قوای سه‌گانه و حل مسائل از طریق مجاری قانونی از جمله راهکارهای تحکیم وحدت است. همچنین حضور پرشور مردم در صحنه، چه در انتخابات^۱ و چه در راهپیمایی‌ها و فعالیت‌های اجتماعی نشان‌دهنده‌ی همبستگی و پشتوانه‌ی مردمی نظام است که خود عامل بازدارنده‌ی مهمی در برابر دشمن به شمار می‌آید.

۴ تقویت اعتماد به نفس ملی مبتنی بر خدا باوری و خود باوری

همان طور که اشاره شد، ایمان مذهبی و غیر انقلابی موتور محرک مقاومت ملت ایران بوده است. برای تحقق ایران قوی، باید این سرمایه‌ی معنوی را حفظ و تعمیق کرد. رهبر انقلاب بر نقش کلیدی جوانان مؤمن و انقلابی تأکید دارند و بیانیه‌ی گام دوم انقلاب را خطاب به جوانان صادر فرمودند تا مسیر خود سازی و جامعه پردازی را با روحیه‌ی انقلابی ادامه دهند.^۱

تربیت نسل مؤمن و انقلابی در خانواده‌ها، مدارس و دانشگاه‌ها یک ضرورت راهبردی است؛ چرا که هر اندازه ایمان و انگیزه در میان مردم (خصوصاً قشر جوان) بیشتر باشد، کشور در مسیر پیشرفت مصون از انحراف و خستگی خواهد بود. علاوه بر آن، تقویت فرهنگ جهاد و شهادت و زنده نگه داشتن یاد شهدا، به گفته‌ی رهبر انقلاب، موجب تداوم حرکت پر قدرت انقلاب می‌شود. در کنار ایمان، «اعتماد به نفس ملی»^۲ نیز باید پرورش یابد. ملت ایران ثابت کرده که می‌تواند کارهای بزرگ را به انجام برساند و هیچ‌گاه نباید دچار خودکم بینی شود. شعار «ما می‌توانیم»^۳ همواره مورد تأکید رهبر انقلاب بوده است زیرا روحیه‌ی خود باوری ملی یکی از ارکان شکل گیری ایران قوی است.

۴ ارتقای کارآمدی حکمرانی و مبارزه با فساد

یکی از الزامات مهم قوی شدن ایران، اصلاح و بهبود مستمر نظام مدیریتی کشور است. در نظام اندیشگی رهبر انقلاب، مسئولان در هر رده‌ای باید نیت الهی برای خدمت به مردم داشته باشند و حل مشکلات آنان را هدف اصلی خود قرار دهند. وجود برخی ناکارآمدی‌ها یا فساد در دستگاه‌ها می‌تواند سرمایه‌ی اجتماعی را تضعیف کند و مانع مشارکت و همدلی مردم با نظام

۱. بیانیه «گام دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران ۱۳۹۷/۱۱/۲۲

۲. برای اطلاع بیشتر رجوع شود به فیش‌های کلیدواژه «اعتماد به نفس ملی» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب:

<https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=998>

۳. برای اطلاع بیشتر رجوع شود به فیش‌های کلیدواژه «شعار ما می‌توانیم» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب:

<https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=5406>

شود. لذا رهبر انقلاب همواره بر مبارزه‌ی قاطع با فساد اقتصادی و اداری، شفافیت در امور دولت و پاسخگویی مدیران تأکید کرده‌اند. برای داشتن ایران قوی، باید مدیریت کشور از رویکردهای اشرافی و منفعت‌طلبانه پاک شود و مدیریت جهادی حاکم گردد. مدیریت جهادی یعنی کار و تلاش شبانه‌روزی با اخلاص و مبتنی بر علم و درایت، که در آن خدمت‌رسانی به مردم و پیشبرد اهداف انقلاب بر منافع شخصی مقدم است.

رهبر انقلاب بر این نظرند که موفقیت در دفاع مقدس با مدیریت جهادی ممکن شد^۱ و امروز نیز هر عرصه‌ای که در آن موفقیت چشمگیری دیده می‌شود از پیشرفت‌های موشکی و هسته‌ای گرفته تا طرح‌های عمرانی بزرگ رد پای همان مدیریت انقلابی و کارآمد به چشم می‌خورد. پس یکی از راه‌های تحقق ایران قوی، تربیت و به‌کارگیری مدیران لایق، دلسوز و پرتلاش و اصلاح ساختارهایی است که امکان سوءاستفاده و ناکارآمدی در آن‌ها وجود دارد. با ارتقای کارآمدی نظام حکمرانی، رضایت و اعتماد مردم افزایش یافته و مشارکت آنان در پیشبرد برنامه‌های ملی بیشتر خواهد شد که خود عامل مضاعفی برای قدرت کشور است.

❧ مشارکت حداکثری مردم در اقتصاد و اداره‌ی کشور

تجربه نشان داده هرچا مردم وارد میدان شده‌اند، بن‌بست‌ها گشوده شده و برکت الهی نازل گشته است. این راهبرد را رهبر انقلاب با کلیدواژه «مشارکت مردم»^۲ در منظومه گفتاری خود تبیین می‌کند به تصریح رهبر انقلاب، اگر نقش‌آفرینی عموم مردم در همه‌ی عرصه‌ها پررنگ باشد، قدرت ملت پایه‌ریزی می‌شود و کشور هم به بازدارندگی در برابر تهدیدها می‌رسد و هم به پیشرفت و تعالی دست می‌یابد. بنابراین برای ساختن ایران قوی باید عرصه را برای حضور و مشارکت مردم باز کرد. یکی از مهم‌ترین حوزه‌ها، عرصه‌ی اقتصادی

۱. بیانات در تاریخ ۱۴۰۳/۵/۷

۲. برای اطلاع بیشتر رجوع شود به فیش‌های کلیدواژه «مشارکت مردم» در پایگاه اینترنتی دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب:

<https://farsi.khamenei.ir/newspart-index?tid=3314>

است؛ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و تأکیدات رهبر انقلاب بر حمایت از بخش خصوصی در همین راستا بوده است که مردم در اقتصاد نقش بیشتری ایفا کنند.

توانمندسازی بخش خصوصی سالم، تشویق کارآفرینی و نوآوری و گسترش تعاونی‌ها از اقداماتی است که مشارکت اقتصادی مردم را افزایش می‌دهد و اقتصاد کشور را مردمی می‌کند. عرصه‌ی دیگر نظارت عمومی است؛ حضور موثر مردم و رسانه‌ها در نظارت بر عملکرد مسئولان و مبارزه با فساد، موجب اصلاح امور و تقویت حکمرانی می‌شود.

همچنین در حوزه‌ی دفاعی و امنیتی، پدیده‌ی بسیج مردمی یکی از ارکان قدرت ایران بوده که باید تقویت شود. به طور خلاصه، هرچه رابطه‌ی ملت و دولت نزدیک‌تر و نقش مردم در تصمیم‌سازی‌ها پررنگ‌تر باشد، تحقق ایران قوی سرعت و سهولت بیشتری خواهد یافت. رهبر انقلاب مشارکت را صرفاً به رأی‌دادن محدود نمی‌کنند بلکه حضور مردم در اندیشه‌پردازی، گفتمان‌سازی و مطالبه‌گری را نیز مایه‌ی پیشبرد اهداف انقلاب می‌دانند.

۴ اجرای سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و جهش تولید

از مهم‌ترین الزامات قوی‌شدن کشور، اصلاح اقتصادی کشور مبتنی بر اجرای کلان طرح رهبر انقلاب برای اقتصاد ایران، تحقق «تولید ملی» است تا به یک اقتصاد مقتدر بینجامد. رهبر انقلاب بارها فرموده‌اند اقتصاد قوی پایه‌ی استقلال و عزت کشور است و بدون آن اقتدار سیاسی نیز آسیب‌پذیر خواهد بود.

در راستای تقویت اقتصاد ملی کشور، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به عنوان نقشه‌ی راه ترسیم شد. الزامات تحقق ایران قوی در حوزه‌ی اقتصاد را می‌توان به چند محور تقسیم کرد:

«نخست، تقویت تولید ملی و صنایع داخلی: در نظرگاه آیت الله خامنه‌ای تولید «اساس اقتصاد کشور» است و لذا شعار سال‌های اخیر را

عمدتاً حول حمایت از تولید تنظیم کرده‌اند (مانند سال «جهش تولید» در ۱۳۹۹). بدون جهش در تولید و خودکفایی در کالاهای اساسی، کشور در برابر تحریم‌ها آسیب‌پذیر می‌ماند و اشتغال جوانان نیز محقق نمی‌شود.

«**دوم، مدیریت منابع و قطع وابستگی به نفت:** درآمد نفتی متکی بر بازار جهانی و سیاست قدرت‌هاست و رهبر انقلاب همواره نسبت به اقتصاد تک‌محصولی نفت هشدار داده‌اند. حرکت به سمت اقتصاد متنوع و دانش‌بنیان از الزامات مصون‌سازی کشور است.

«**سوم، عدالت اجتماعی و حمایت از اقشار ضعیف:** به فرموده‌ی ایشان، رشد اقتصادی بدون عدالت نمی‌تواند به اقتدار واقعی بینجامد. باید سیاست‌ها به گونه‌ای باشد که فاصله‌ی طبقاتی کاهش یافته و فقر مطلق ریشه‌کن شود.^۱ این مهم با اصلاح نظام بانکی و مالیاتی، مبارزه با ویژه‌خواری و حمایت هدفمند از محرومان قابل دستیابی است.

«**چهارم، گسترش روابط اقتصادی خارجی متوازن:** هرچند اقتصاد ایران باید درون‌زا باشد، اما تعاملات تجاری با جهان به ویژه همسایگان و قدرت‌های نوظهور می‌تواند فرصت‌ساز باشد. رهبر انقلاب تأکید دارند که جمهوری اسلامی انگیزه‌ی دشمنی با کشورهای دیگر ندارد و می‌تواند با حفظ عزت و اصول خود، شرکای اقتصادی مطمئنی بیابد تا تحریم‌های غرب را بی‌اثر کند

«**پنجم، افزایش بهره‌وری و مدیریت جهادی در اقتصاد :** یعنی از سرمایه‌های مادی و انسانی حداکثر استفاده شود و تصمیمات اقتصادی شجاعانه و مدبرانه برای حل مشکلات (نظیر تورم، بیکاری، مسکن و...) اتخاذ گردد. مجموعه‌ی این اقدامات اقتصاد کشور را قوی و مقاوم می‌سازد به طوری که دشمنان «نتوانند به راحتی در عرصه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی به او ضربه‌ای وارد کنند.»

۴ استمرار پیشرفت علمی و سرمایه‌گذاری در آموزش و پژوهش

همان‌طور که کسب دستاوردهای بزرگ علمی باعث افزایش قدرت ایران شده است، استمرار این روند نیز از شروط حفظ و ارتقای این قدرت است. رهبر انقلاب در بیانیه‌ی گام دوم، علم و پژوهش را اولین توصیه‌ی خود به جوانان ذکر کرده و فرموده‌اند که «ما باید از مرزهای دانش جهانی عبور کنیم»^۱. بنابراین حمایت از حرکت علمی کشور یک ضرورت است. از الزامات آن می‌توان به تقویت دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان، جلوگیری از فرار مغزها و ارتباط صنعت و دانشگاه اشاره کرد. ایشان شخصاً از نخبگان علمی دلجویی نموده^۲ و تأکید کرده‌اند که تا نفس دارند از حرکت علمی کشور حمایت خواهند کرد.^۳

در یک ایران قوی، نظام آموزشی از مدرسه تا دانشگاه باید نسلی خلاق، ماهر و دارای تفکر نقاد تربیت کند که قادر باشند چرخ‌های پیشرفت را به حرکت درآورند. همچنین سرمایه‌گذاری در فناوری‌های راهبردی (مانند هوش مصنوعی، زیست‌فناوری، انرژی‌های نو و...) برای آنکه در آینده نیز ایران جزو قدرت‌های علمی باقی بماند، ضروری است. خوشبختانه به اذعان رهبر انقلاب، مسیر حرکت علمی کشور خوب و امیدبخش بوده اما نباید لحظه‌ای دچار توقف یا پسرفت شود، چرا که رقبا و دشمنان بیکار ننشسته‌اند. راز ماندگاری قدرت ایران در این عرصه، حفظ شتاب علمی و تبدیل دانش به صنعت و ثروت در داخل کشور است.

۴ حفظ امنیت و ثبات کشور

امنیت، بستر شکوفایی همه‌ی استعدادهای یک ملت است. هیچ کشوری در حالت آشوب و ناامنی نمی‌تواند به اقتدار واقعی برسد. ملت ایران به قیمت فداکاری‌های بسیار توانسته‌اند کشور را از ناامنی‌هایی که دیگر کشورهای

۱. بیانیه «گام دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران ۱۳۹۷/۱۱/۲۲

۲. بیانات در تاریخ ۱۴۰۰/۸/۲۶

۳. بیانات در تاریخ ۱۳۹۵/۷/۲۸

منطقه را فراگرفته مصون بدارند. راهبرد دشمن در سال‌های اخیر تمرکز بر جنگ‌های ترکیبی نظیر تحریک نارضایتی داخلی، جنگ روانی و حملات سایبری بوده است. در چنین شرایطی، هوشیاری امنیتی و آمادگی دفاعی جزء جدایی‌ناپذیر الزامات ایران قوی است. رهبر انقلاب پشتیبانی قاطع خود را از نیروهای مسلح و نیروهای امنیتی کشور اعلام کرده و فرموده‌اند که باید روزبه‌روز بر توان آن‌ها افزوده شود. تقویت بنیه‌ی دفاعی اعم از موشکی، پدافند هوایی، دریایی و زمینی یک ضرورت است تا بازدارندگی حفظ گردد. همچنین حمایت از نیروهای انتظامی و امنیتی در برقراری نظم، افزایش بصیرت سیاسی مردم برای خنثی کردن جنگ نرم دشمن و مدیریت رسانه‌ای هوشمندانه برای مقابله با عملیات روانی دشمنان، از دیگر الزاماتند. هر جا توطئه‌ای برای بی‌ثبات‌سازی کشور رخ دهد چه در قالب شورش خیابانی و چه عملیات تروریستی باید با اقتدار و درایت پاسخ داد تا دشمن در رسیدن به هدف خود ناکام بماند.

استمرار این روحیه و ارتقای توان امنیتی کشور، تضمین‌کننده‌ی پیشرفت در دیگر زمینه‌ها نیز خواهد بود.

❖ بهره‌برداری از فرصت‌های جغرافیایی و ژئوپلیتیکی

یکی از عوامل قدرت ایران، موقعیت ممتاز سرزمینی و تاریخی آن است. ایران در چهارراه شمال-جنوب و شرق-غرب جهان قرار گرفته و همسایگی با ۱۵ کشور و دسترسی به آب‌های آزاد، ظرفیت کم‌نظیری برای تبدیل شدن به یک قدرت اقتصادی و ترانزیتی در اختیار ما گذاشته است. رهبر انقلاب همواره بر بهره‌گیری حداکثری از این ظرفیت‌ها تأکید داشته‌اند. به عنوان مثال، توسعه‌ی سواحل مکران در جنوب شرق کشور، گسترش روابط تجاری با کشورهای همسایه و آسیایی و حضور فعال در ابتکارات منطقه‌ای (مانند سازمان همکاری شانگهای یا اگو) می‌تواند هم اقتصاد ایران را تقویت کند و هم وزن ژئوپلیتیکی کشور را بالا ببرد. همچنین تمدن ایرانی-اسلامی ما میراث فرهنگی عظیمی در منطقه به جا گذاشته که سرمایه‌ی دیپلماسی فرهنگی ما

است. صدور تولیدات فرهنگی فاخر و تقویت پیوندهای فرهنگی با ملت‌های منطقه، چهره‌ای نرم از قدرت ایران ارائه می‌دهد که دشمنان را در انزوای ایران ناکام می‌گذارد. خلاصه آنکه شناخت فرصت‌های بیرونی و برنامه‌ریزی برای استفاده‌ی حداکثری از آن‌ها، جزء الزامات مدیریتی در مسیر ایران قوی است. آنچه گفته شد بخشی از الزامات و راهکارهای کلان بود. باید توجه داشت که عمل به هر یک از این موارد نیازمند پشتکار، همت بلند و تدبیر است و طبعاً با موانعی نیز همراه خواهد بود. لکن همان‌گونه که رهبر انقلاب تاکید کرده‌اند، دستیابی به ایران قوی کاملاً ممکن است مشروط بر آن‌که از ظرفیت‌های متنوع کشور به درستی استفاده شود و همه‌ی قوا و مردم در این راه هم‌افزا باشند. ایشان قاطعانه می‌گویند ما استعداد و امکانات قوی شدن را داریم و تاکنون نیز بخش زیادی از مسیر اقتدار ملی پیموده شده است.^۱ پس نگاه ما به آینده باید امیدوارانه و همراه با برنامه‌ریزی واقع‌بینانه باشد.

فرجام سخن

در پرتو رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی، چشم‌انداز «ایران قوی» به عنوان مقصدی دست‌یافتنی و پرافتخار پیش‌روی ملت ما قرار دارد. مرور بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای نشان داد که قوی شدن ایران یک پروژه‌ی همه‌جانبه است که از ایمان و فرهنگ آغاز می‌شود، به اقتصاد و علم تسری می‌یابد و در عرصه‌ی سیاست و امنیت بال می‌گسترده. ایران قوی یعنی ایران دارای اعتماد به نفس ملی، پیش‌تاز در علم، مقتدر در دفاع از خود، برخوردار از اقتصاد پایدار و عدالت محور و مزین به وحدت ملی و معنویت اسلامی. چنین ایرانی، هم دشمنان را از تعرض بیمناک می‌کند و هم دوستان و ملت‌های مستضعف را امیدوار و دلگرم می‌سازد. از منظر یک حامی جمهوری اسلامی، تلاش برای تحقق ایران قوی نه یک گزینه، بلکه وظیفه‌ای ملی و دینی است. این مسیر را امام خمینی (ره) با انقلاب اسلامی گشود و ملت ایران با فداکاری‌های بسیار، پایه‌های یک ایران مقتدر را بنا نهادند. در بیانیه‌ی گام دوم انقلاب

اسلامی، رهبر انقلاب محصول تلاش چهل ساله را «کشور و ملت مستقل، آزاد، مقتدر، باعزت، متدین، پیشرفته در علم، دارای تأثیر اساسی در منطقه و منطق قوی در مسائل جهانی»^۱ توصیف کرده‌اند. این توصیف در حقیقت ترسیمی از سیمای فعلی ایران اسلامی است که علیرغم همه‌ی دشمنی‌ها به چنین جایگاهی رسیده و البته تا رسیدن به قله‌های آرمانی راه باقی است. ایران قوی تره‌دفی است که با اتکال به خداوند متعال و همت جوانان مؤمن و انقلابی، قطعاً دست‌یافتنی خواهد بود.

راهبرد رهبر انقلاب حرکت از موقعیت ایران قوی به سوی ایران قوی‌تر و نهایتاً ساختن تمدن نوین اسلامی است که به فضل الهی در دسترس این ملت قرار دارد. به عنوان جمع‌بندی می‌توان گفت اگر ملت ایران و مسئولان کشور به توصیه‌های رهبر حکیم خود در زمینه‌ی تقویت همه‌جانبه عمل کنند یعنی ایمان و وحدت را پاس بدارند، اقتصاد و علم را رونق بخشند، عدالت و کارآمدی را سرلوحه قرار دهند و در برابر دشمن لحظه‌ای دچار سستی نشوند آنگاه طلوع کامل خورشید ایران قوی در آسمان کشور بسیار نزدیک خواهد بود. نشانه‌های این قدرت و عظمت ملی همین الآن نیز نمایان است. از پیروزی بر توطئه‌های چندین ساله‌ی دشمن و پیشرفت‌های حیرت‌آور علمی گرفته تا صلابت نظام اسلامی در منطقه و جهان. رهبر انقلاب با دیدن این واقعیات، با اطمینان خاطر اعلام کرده‌اند «ملت ایران قوی است و در حال پیشرفت می‌باشد و قادر است عیوب خود را برطرف کرده و تحول ایجاد کند.»^۲ این بیان، هم واقعیت امروز ما را توصیف می‌کند و هم نویدبخش فردای روشن‌تر ایران اسلامی است. پس بیاییم همه با هم در مسیر ایران قوی گام برداریم و با ایمان و عمل صالح، آرمان‌های بلند انقلاب را محقق سازیم؛ ان شاء الله که پرچم این انقلاب به دست صاحب اصلی‌اش حضرت بقیة الله (ارواحنا فداه) برسد و ایران اسلامی الگویی تابناک برای جهانیان گردد.

۱. بیانیه «گام دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران ۱۳۹۷/۱۱/۲۲

۲. بیانات در تاریخ ۱۴۰۲/۱/۱

پیوست:
محوربندی بیانات رهبر انقلاب پیرامون ایران قوی

مؤلفه‌ها	گزاره اساسی	منابع بیانات
بنیادهای هویتی ایران قوی		
ایمان دینی و معنویت	ایمان اسلامی پشتوانه اصلی استقامت و پایداری ملت ایران است.	۱۴۰۲/۱/۱
هویت انقلابی و روحیه جهادی	انقلابی‌گری، موتور محرکه برای پیشرفت و مقاوم‌سازی کشور است.	۱۴۰۱/۱۱/۲۶
فرهنگ دینی و سبک زندگی اسلامی	سبک زندگی مستقل و مؤمنانه، رکن تمدن‌سازی و اقتدار نرم ایران است.	۱۳۹۷/۷/۱۲
انسجام ملی در ایران قوی		
اتحاد و همبستگی عمومی	وحدت اجتماعی و پرهیز از دوگانگی، ضامن پیشروی در برابر توطئه‌هاست.	۱۴۰۱/۱۱/۲۶
مشارکت مردمی	مردم‌سالاری و حضور مؤثر مردم در عرصه‌ها، عامل رشد اقتدار ملی است.	۱۴۰۰/۳/۲۶
انتخابات و سازوکارهای نمایندگی	مجلس و دولت قوی، بازوی قانونی و اجرایی قدرت ملی‌اند.	۱۳۹۸/۱۱/۲۹
پیشران‌های توانمندساز ایران قوی		
علم و فناوری راهبردی	علم و نخبگان علمی قدرت‌آفرینند و عقب‌ماندگی علمی یعنی ضعف راهبردی.	۱۳۹۹/۳/۱۴
اقتصاد مقاوم مولد	اقتصاد درون‌زا و مردم‌پایه، پشتوانه استقلال و عزت کشور است.	۱۳۹۶/۱/۱
جمعیت جوان و نیروی انسانی	جوان مؤمن و خلاق، سرمایه استراتژیک ایران قوی است.	۱۳۹۹/۱/۳

سپهرهای بازدارنده ایران قوی		
۱۳۹۹/۳/۱۴	قوّت نظامی برای جلوگیری از تجاوز و تقویت امنیت پایدار ضروری است.	قدرت دفاعی و بازدارندگی فعال
۱۳۹۸/۱۰/۱۸	امنیت داخلی باید با حضور مقتدر اما با تدبیر حاصل شود.	امنیت پایدار و اقتدار انتظامی
۱۳۹۵/۱۰/۱۹	دشمن همواره در کمین است؛ قوی شدن پاسخ راهبردی به دشمنی مستمر است.	دشمن شناسی و جنگ ترکیبی
سازه‌های حاکمیتی ایران قوی		
۱۴۰۰/۱/۱	نظام مدیریت باید عقلانی، پاک دست و جهادی باشد تا اقتدار بسازد.	حکمرانی کارآمد و پاسخ‌گو
۱۳۹۸/۱۱/۲۹	مجلس، قوه قضائیه و سایر نهادها باید کارآمد، مستقل و مردمی باشند.	نهادهای کارآمد و نظارتی
۱۳۹۶/۱/۱	عدالت اجتماعی و سلامت اداری، پایه‌ی مشروعیت اقتدارند.	شفافیت، عدالت و فسادستیزی
میدان‌داری جهانی ایران قوی		
۱۴۰۰/۱۲/۱۹	نفوذ معنوی و فکری جمهوری اسلامی، بخش مهمی از قدرت واقعی ماست.	عمق راهبردی و جبهه مقاومت
۱۳۹۳/۶/۱۳	روابط خارجی باید عزت محور، متوازن و منطقه‌گرا باشد.	دیپلماسی عزتمندانه
۱۳۹۶/۷/۲۶	الگوی جمهوری اسلامی برای ملت‌های مستقل، نماد قدرت نرم است.	الگو شدن و پیشرو بودن

تک‌نگاشت

در پرتو رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی، چشم‌انداز «ایران قوی» به عنوان مقصدی دست‌یافتنی و پرافتخار پیش‌روی ملت ماقرار دارد. مرور بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای نشان داد که قوی شدن ایران یک پروژه‌ی همه‌جانبه است که از ایمان و فرهنگ آغاز می‌شود، به اقتصاد و علم تسری می‌یابد و در عرصه‌ی سیاست و امنیت بال می‌گسترده.

مرکز
مطالعات
راهبردی
تسنیم

